

Nora van Oostrom-Streep

Sustainable law

Wilt u scoren in uw bedrijfs-presentatie? Dan adviseer ik u ergens op uw site of in uw jaarverslag het woord 'sustainability' te laten vallen. Was het tot enkele jaren geleden 'diversiteit' waarmee u hoge ogen gooide, nu is 'sustainability' het toverwoord. Grote ondernemingen omarmen in hun jaarverslagen het principe van 'integrated reporting', waarin wordt aangegeven hoe zij in hun bedrijfsvoering rekening houden met milieu en omgeving. Welke impact heeft hun bedrijfsvoering op de maatschappij en welke 'footprint' in brede zin wordt door hen achtergelaten? Waarmee niet alleen wordt gedoeld op milieutechnische aspecten (CO₂-uitstoot, watergebruik, recycling), maar ook op sociale betrokkenheid en ethiek. U kunt zich voorstellen dat dit van groot belang is voor bedrijven als Unilever of AkzoNobel, maar betreft dit waarschijnlijk niet op het terrein van het recht. Ten onrechte, meen ik.

WEGWERPBEEKERS

Onlangs mocht ik voor *The Young Financials* in Den Haag in debat met Jan Peter Balkenende over 'The future of sustainable banking'. Aan de orde kwamen niet zozeer zaken als wegwerpbekers en energieplannen, als wel ethische vragen over de cliënten die je wilt bedienen, de adviezen die je geeft en de rol die je in de samenleving inneemt. Wereldwijd is hier voor de financiële sector al heel veel over gepubliceerd en gedebatteerd. Voor *law firms* is dit

terrein nog behoorlijk in ontwikkeling. Tot nu toe nemen met name de wereldwijd opererende firma's en grootste nationale kantoren paragrafen op over duurzaamheid op hun sites en in jaarverslagen. Het debat dat ik mocht voeren, heeft me aan het denken gezet over de toepasselijkheid van de *sustainability*-principes in het notariaat. Als u nu wilt afhaken met de gedachte dat dit voor uw kantoor volstrekt irrelevant is, dan wijs ik u erop dat een visie op genoemde terreinen steeds vaker een factor is voor cliënten bij het kiezen van een dienstverlener.

LOZE WOORDEN

Nu is deze stof het notariaat niet vreemd. Als er iets is waar we altijd op hameren, zijn het onze kernwaarden en ons ethisch besef. Wel dreigt het risico dat dit verzandt in al te bombastische zinnen als: 'Wij als notarissen zijn bij uitstek geschikt om...' of: 'Wij als notarissen zijn van nature...', zonder dat het gepaard gaat met een daarbij behorende overtuiging en een grondig 'soul searching' naar eigen positie en besef. Een voorbeeld. Bij de bankiers werd gevraagd hoe zij dachten over het financieren van wapenproducenten. Het door velen met instemming begroette antwoord? 'Als wij het niet doen, doet een ander het wel.' Het financieren van vervuilende industrieën? 'Als de wet het niet verbiedt, doen wij toch niets verkeerd?' Welnu: hier wringt de schoen. Dat iets niet verboden is, is daarmee niet automatisch iets wat ook daadwerkelijk

gedaan moet worden. En het argument dat anders de buurman het wel doet, geeft aan dat woorden over ethiek en normbesef loze woorden zijn. Dat als omzet in zicht komt de ethiek dreigt te verzanden. 'Put your money where your mouth is', is een bekend gezegde. Anders gezegd: laat het niet bij woorden alleen.

GRENZEN

Mag ik wat praktijkvoorbeelden geven? De adviezen met betrekking tot het verlagen van de AWBZ-bijdrage door het doen van papieren schenkingen. Het adviseren van geregistreerd partnerschappen met als enig doel het voorkomen van erfbelasting. Het adviseren van papieren zetelverplaatsing met als enig doel belastingontwijking. Zonder twijfel binnen de grenzen van de wet, maar moet je dat ook willen? Nu ga ik u niet vertellen waar uw ethische grenzen moeten liggen; die bepaalt u immers zelf. Wel daag ik u uit te kijken waarom uw grenzen liggen waar ze liggen. Hoe ziet u de rol van notaris in de maatschappij en in hoeverre is uw bedrijfsethiek hiermee in overeenstemming? Wat zijn uw bedrijfswaarden en waarom? Pas als u die helder op uw netvlies hebt, kunt u ernaar handelen en naar buiten toe duidelijk maken waar u staat. Eerlijkheid is hierbij geboden, want aan ronkende woorden met daarvan afwijkend gedrag hebben cliënt en maatschappij (en daarmee uiteindelijk het notariaat en uzelf) niets. En als u die waarden eenmaal helder hebt, kunt u ze tot uw visie maken en hebt u daarmee bijgedragen aan verduurzaming van ons beroep. ■